

האוליגרך ליאוניד נבזלין רכש 20% ממניות הארץ ב-140 מיליון שקל

העסקה משקפת שווי של 700 מיליון שקל להארץ; הערכות בענף: שוק העיתונות בדרך למלחמת כל בכל

06:45 13.06.2011 מאת: אופיר בר-זהר

<< האוליגרך ליאוניד נבזלין נכנס כשותף להארץ - כך הודיעה אתמול הנהלת העיתון בעמודו הראשון. נבזלין רכש 20% ממניות הארץ תמורת 140 מיליון שקל ויצטרף למועצת המנהלים של העיתון. לאחר כניסתו תחזיק משפחת שוקן ב-60% מהמניות ו-20% יוחזקו על ידי המו"ל הגרמני דומונט שאוברג.

נבזלין רכש את המניות לפי שווי של 700 מיליון שקל להארץ אחרי הכסף (207 מיליון דולר) והכסף יזרם כולו לחברה. העסקה הקודמת במניות הארץ התרחשה ב-2006, כשדומונט שאוברג שילם 25 מיליון יורו תמורת 25% מהמניות לפי שווי של כ-128 מיליון דולר לעיתון. עם זאת, שווי העיתון בשקלים לא השתנה לעומת התקופה שבה התקיימה העסקה הראשונה.

הונו של נבזלין מוערך במאות מיליוני דולרים. בישראל הוא החזיק בעבר במניות בחברת מפעלים פטרוכימיים שבשליטת דיוויד פדרמן, אך אולץ למכור אותן שכן המדינה לא אישרה לו לשלוט בבית הזיקוק לנפט. בנוסף הוא מחזיק כיום בכמה נכסי מקרקעין פרטיים. מו"ל ובעלי "הארץ", עמוס שוקן, אמר כי ההשקעה החדשה היא סיוע מוצלח לתהליך היכרות בינו לבין נבזלין. שוקן הוסיף כי הצטרפותו של נבזלין כשותף וכחבר מועצת המנהלים, היא חיזוק משמעותי נוסף על ידי איש עסקים מנסה ואדם שלעניין ולפעילותו בתחומי היהדות והחינוך יש ערך מוסף חשוב.

לדברי שוקן, המשא ומתן התקיים במשך כשנה והסתיים בשבוע האחרון. "המהלך מיועד לחזק את 'הארץ', לבסס אותו ולאפשר לו להתפתח ולהשקיע", אמר שוקן. "כשהתחלנו לעבוד על העסקה הזאת היינו בטוחים ש'מעריב' לא יוכל להמשיך להתקיים. זה לא קשור לנוחי דנקנר ('מעריב') או לנוי מוזס ('ידיעות אחרונות') ולא למישהו אחר, אבל ברור שענף העיתונות הוא ענף שטוב יותר להיות בו חזקים".

שוקן הסביר כי ההסכם שנחתם עם נבזלין מקביל לזה שנחתם עם המשקיעים הגרמנים, והוסיף כי נבזלין לא ביקש מעורבות בתוכן. בנוגע לשאלה האם הקו שהעיתון מוביל ושרבים מגדירים כשמאלני מקובל על נבזלין, מפנה שוקן לסעיף בחוזה שקובע כי "הארץ" הוא עיתון ציוני שתומך בישראל יהודית ודמוקרטית, כי העיתון יתמוך בהשגת שלום עם השכנים במדינות ערב, יתמוך בחופש הביטוי וישאף שישראל תהיה מדינה מתקדמת. "אם לזה רוצים לקרוא שמאלני - שיקראו לזה שמאלני", אמר שוקן.

אתה מרוצה מהעסקה?

"אני חושב שכן. 'הארץ' הוא מוסד חשוב וחשוב שהוא יתקיים. יש בו בכל התחומים קול ייחודי בחברה הישראלית. יש לו תרומה חשובה לחברה וכבר מהבחינה הזו חשוב שהארגון יהיה חזק כלכלית. בנוסף, גם מבחינה עסקית זה מאפשר לעיתון להתמודד יותר טוב עם כל

השינויים בענף התקשורת ובתחרות, וכן יאפשר לנו להאיץ תוכניות בתחומים דיגיטליים וכו".

איך אתה מסביר את הפנייה של אנשי עסקים לתחום התקשורת?
 "אני יכול להבין פניות של אנשים שיש להם אינטרסים עסקיים חשובים. ניקח את המקרה של אי.די.בי - זה ארגון ענקי ש'מעריב' הוא דבר כמעט זניח לידו, אבל זו עוד עמדת השפעה ואני יכול להבין שזה משרת אותם במקום אחר.
 "אני לא יכול להגיד שיש נהירה, אבל במשך השנים היו פניות להשקעה של אנשים שהאינטרסים המרכזיים שלהם הם בתחומים אחרים. מאוד השתדלנו לא ללכת בכיוון הזה, כי ידענו שזה יכביד על העיתונאים. מבחינה זו אנחנו מרגישים נוח עם שותפים כמו הגרמנים, שאין להם שום אינטרס עסקי - אלא איזו מחויבות כלפי המדינה והצלחתה.
 "המקרה של נבזלין הוא קצת פחות מובהק כי הוא בכל זאת יושב בישראל, מעורב בחברה הישראלית בצורות מסוימות, ועדיין לא גורם שנורא חשוב לו איזה עמדה העיתון ייקח בוועדת ששינסקי, הקישוריות או משהו אחר. מבחינה זו זה הרבה יותר נוח".
 למה הוא רצה להיכנס כשותף בעיתון?

"אני חושב שהוא מחפש עוד אפיק פעילות של חיבור לחברה הישראלית שהוא לא תחום הפילנתרופיה שבו הוא פעיל. אני מאמין שזאת תהיה שותפות מאוד מוצלחת".
 ומה בנוגע לעבר הבעייתי של נבזלין וההרשעה ברוסיה?
 "באמת הקדשנו לזה הרבה מאוד זמן ובדיקות - והמסקנות שלנו היו כמו של בג"ץ - שאי אפשר להתייחס להליך המשפטי שהיה ברוסיה כהליך שיכול להיות מקובל על מדינת חוק".

דנקר מנסה לשכנע את אדלסון

בשוק התקשורת העריכו כי המטרה העיקרית של המהלך היא לחזק את קבוצת הארץ מבחינה פיננסית אל מול התחרות הגוברת. רבים העריכו כי שוק העיתונות המודפסת עומד בפני "מלחמת כל בכל", בשל היצע הרחב מדי של העיתונות בישראל לעומת מספר הקוראים וירידת התפוצה של העיתונות המודפסת בכל העולם. זאת, לצד אורך הנשימה הכלכלי שיש לבעלי העיתונים וכניסתם של טייקונים לתחום.
 רבים טענו בנוסף כי גורמים ב'מעריב' מנסים לשכנע את "ישראל היום" לעבור להדפיס בבית הדפוס של מעריב, גם באמצעות הורדת המחיר - דבר שעלול לפגוע כלכלית בהארץ, שבבית הדפוס שלה מודפס כיום "ישראל היום". גורם בשוק העריך כי "הארץ אומר במהלך הזה - 'אני לא רוצה להיות תלוי ב'ישראל היום' או באף אחד אחר. יש לי עוד הרבה שנים טובות להישאר פה". עם זאת, לדברי שוקן, בקבוצת הארץ לא ידוע על כוונה של "מעריב" להדפיס את "ישראל היום". "אנחנו לא יודעים מה האמת ומה השמועות בדבר הזה", אמר שוקן.

גורם אחר הוסיף כי "הבעלים החדש של 'מעריב' נוחי דנקר מתכנן להשקיע רבות בעיתון ו'הארץ' זקוק לכסף כדי לעמוד מולו".

הערכות נוספות גורסות כי התחום צפוי לשנות את פניו באופן משמעותי, וכי הגופים הקיימים יצטרכו לבצע השקעות כבדות בשנים הקרובות כדי לייצר מודל שיוכל להתחרות הן באתרי האינטרנט והן בעיתונות החינם, וכן למשוך את הדור הצעיר - משימה שיידרש מימון כדי לעמוד בה בהצלחה.

על נבזלין נאמר כי הוא אדם מחושב ומסודר, המוקף בצוות מאורגן וכי הוא לא מקבל שום החלטה בלי בחינה לעומק של הדברים. בשוק גרסו כי הסיבות שבגינן עשוי נבזלין לרצות לרכוש עיתון עשויות להיות כניסה לחברה הישראלית וקבלת לגיטימציה מצדה, וכן רצון להשפיע על מקבלי החלטות.

מבוקש ברוסיה

מנבזלין נמסר כי "אני שמח על הצטרפותי לעיתון 'הארץ'. אני משוכנע שיחד עם חברי למועצת המנהלים של העיתון נמשיך להציע את העיתון קדימה - תוך השקעות נוספות

בתחומי הליבה של העיתון והפלטפורמות הדיגיטליות, למען הקוראים והמפרסמים".
נבזלין, 51, הוא יהודי שנולד במוסקווה והגיע לישראל ב-2003. את הונו עשה בחברת
האנרגיה יוקוס, שבה החזיק עם שותפים. לאחר פירוק ברית המועצות בתחילת שנות
ה-90 עברו חלקים משמעותיים מהתעשייה וכן משאבי טבע בברית המועצות לידיים פרטיות
- מה שאיפשר לאוליגרכים רבים ובהם נבזלין לצבור הון. חברת יוקוס העסיקה בשיאה יותר
מ-100 אלף עובדים ונסחרה לפי שווי של 33 מיליארד דולר. הונו של נבזלין נאמד אז ב-2
מיליארד דולר.

באותה תקופה פתחו השלטונות ברוסיה בחקירה נגד יוקוס בטענות להעלמת מס והברחת
הון, ונבזלין עזב את רוסיה לטובת ישראל. שותפו, מיכאיל חודורקובסקי, נעצר ברוסיה ונידון
לשמונה שנות מאסר. ב-2008 הרשיע בית משפט ברוסיה את נבזלין שלא בפניו בקשירת
קשר לרצח ארבעה אנשי עסקים ובכירי ממשל ברוסיה וגזר עליו מאסר עולם. בית המשפט
קבע עוד כי נבזלין שילם בעבור הרציחות וניסיונות החיסול, שבוצעו באמצעות ירי ופצצות
ב-2002-1998. בנוסף הואשם נבזלין בהונאה ובהעלמת מס בהיקף של יותר מ-100
מיליון דולר.

רוסיה פנתה לישראל בבקשת הסגרה, אך ישראל הודיעה כי לא תיעתר לבקשה מפני
שהראיות שהוצגו בה אינן מספיקות לשם הכרזה על נבזלין כבר-הסגרה. על כך עתרו
לבג"ץ שני עותרים ציבוריים, שביקשו גם להורות לשר הפנים לשלול את אזרחותו של
נבזלין.

נבזלין, שיוצג על ידי משרד עו"ד של דוד ליבאי, טען כי ההאשמות נגדו הן תוצר של רדיפה
פוליטית מצד השלטון ברוסיה. שלושת שופטי העליון קבעו כי לא נמצאו ראיות ישירות
הקושרות את נבזלין למעורבות במעשי הרצח, וכי החלטת מדינת ישראל היתה סבירה. כיום
משמש נבזלין יו"ר בית התפוצות, הוא עוסק בפילנתרופיה והקים בין השאר את קרן נדב.